

Slechte klimaatvoorspelling vraagt om keuzes

Het klimaatbeleid van dit kabinet blijkt volstrekt onvoldoende om het zelf gestelde beleidsdoel van 55%-60% emissiereductie te halen, zo presenteerde PBL vandaag. Greenpeace ziet bij de industrie hetzelfde patroon als bij de landbouw: al jaren worden zeer vervuilende bedrijven ontzien, mist een visie op een groenere economie en worden er geen keuzes gemaakt. Het gevolg is dat net als in de landbouw, de industrie tegen grenzen aanloopt en bedrijven in problemen geraken.

Greenpeace pleit ervoor om oude energieverpillende industrieën niet meer koste wat het kost overeind te houden. Ook bij de veeteelt moeten duidelijke keuzes worden gemaakt richting de onontkoombare forse verkleining van de veestapel, om zowel de natuur te redden, de klimaatdoelen te halen en hiervoor de blokkades in de vergunningverlening voor verduurzamingsprojecten op te heffen.

Uitkomst PBL: onvoldoende

De doorrekening van het beleid door het Planbureau zou volgens het kabinet zelf minimaal 60% emissiereductie in 2030 moeten laten zien. Dit doel wordt bij lange na niet gehaald. Zelfs met het doorrekenen van het onzekere 'geagendeerde beleid' is de emissievermindering in het meest gunstige geval slechts 52% in 2030; waarschijnlijk nog minder. Dit is zeer ernstig, gezien het zelf gestelde beleidsdoel van de regering niet eens in de buurt komt van wat er volgens wetenschappers echt nodig is om de wereld binnen 1,5 graden opwarming te houden (zie box onderaan).

Over de hele linie blijkt het klimaatbeleid onvoldoende. Mobiliteit, gebouwde omgeving en landbouw blijven veel te veel uitstoten. De industrie blijft ook in de toekomst ruimschoots de grootste uitstotende sector, grotendeels veroorzaakt door slechts een handvol bedrijven. Ten opzichte van andere sectoren wordt in de industrie de komende jaren veel beleid gevoerd dat de uitstoot moet laten dalen. Maar slechts in het meest optimistische scenario is dat voldoende om de doelen in die sector te halen.

Deze Klimaat- en Energieverkenning is de eerste doorrekening door PBL sinds Rutte IV is aangetreden. Het nieuwe beleid uit het regeerakkoord laat vergeleken vorig jaar nauwelijks verbetering zien.

Oorzaak achter de teleurstellende prestaties

Deze teleurstellende resultaten zijn geen totale verrassing. Het PBL stelde al bij de [reflectie op het coalitieakkoord](#) dat de 60% ambitie grensde aan het maximaal realiseerbare en dat "gericht volumebeleid" en "minder vrijblijvende beleidsinitiatieven" eigenlijk nodig zijn.¹ Toch leunt het beleid op subsidies voor vrijwillige stappen. Keuzes over wat voor economie voor de toekomst nodig is worden niet gemaakt. De regie ontbreekt.

- De veestapel is nog onverminderd groot en zorgt voor een forse uitstoot van het krachtige broeikasgas methaan. Het is nog volstrekt onduidelijk waar de plannen uit het Coalitieakkoord (NPLG/Transitiefonds) toe gaan leiden. Met het falen tot nu toe van het stikstofbeleid, wat doorwerkt in blokkades voor de energietransitie, faalt ook het klimaatbeleid in deze sector.
- De industrie blijft bij verre de grootste uitstoter van CO₂. Het door het kabinet opgestelde 'indicatieve doel' van 34,4 Mton was al erg hoog en mild vergeleken andere sectoren, maar wordt

waarschijnlijk niet gehaald. Zeer energie-intensieve industrieën worden al jaren ontzien en met subsidies in stand gehouden. De omslag naar een schone economie wordt zo uitgesteld.

- In de mobiliteit is de luchtvaart een enorme bron van vervuiling die maar blijft groeien en momenteel nauwelijks grenzen kent of naar verduurzaming wordt gestuurd.
- Energiebesparing in bijvoorbeeld de industrie of gebouwde omgeving komt nog veel te weinig van de grond. Volgens Europees beleid (EED) moet het primaire energieverbruik van Nederland in 2030 ruim onder de 2000 PJ komen en volgens het aanvullende Fit For 55 / REpowerEU pakket rond de 1600 PJ. Het blijft echter hangen boven de 2200 PJ.

Wat er nu moet gebeuren

Het kabinet zal keuzes moeten maken; beleid zal dwingender moeten. Niet alles kan. Een paar voorbeelden van extra te nemen maatregelen:

Industrie:

Een beperkt deel van de Nederlandse industrie is zeer energie-intensief en afhankelijk van goedkope fossiele energie. Dit blijkt nu kwetsbaar bij de hoge gasprijzen en zorgt voor lastig te verlagen emissies. De industrie moet herstructureren naar een energie-efficiënter systeem.

- Kies voor een schone economie en geef bedrijven die dat kunnen waarmaken steun, subsidies. Doe dat niet met sectoren die blijven leunen op zeer veel spotgoedkope energie per verdiende euro.
- Verhoog de CO₂-heffing voor de industrie. [Het Planbureau voor de leefomgeving](#) noemde eerder dit jaar als € 175,- per ton CO₂ om de doelen te halen.
- Stop met het compenseren van energie-intensieve industrieën. De MKB-regeling die juist energie-intensieve bedrijven helpt is de wereld op zijn kop, straft in feite bedrijven die juist stappen hebben gemaakt naar efficiënter energieverbruik.
- Stop met de miljarden-subsidies die het gebruik van (geïmporteerde) fossiele energie in stand houden, zoals CCS.
- Geef steun en ruimte voor voldoende aanbod aan hernieuwbare elektriciteit uit zon en wind, boven de doelen van het klimaatakkoord. De doorrekening toont immers dat de emissies uit gascentrales richting 2030 juist toenemen door het geagendeerde beleid voor elektrificatie bij met name de industrie. De uitrol van zon en wind gaat te traag om de vraag naar extra elektriciteit bij te houden.

Luchtvaart:

Richting 2030 neemt de uitstoot vanuit de luchtvaart in Nederland enkel toe, van 7,3 naar 11 Mton. Bovendien is het effect op het klimaat volgens PBL drie keer zo groot dan de CO₂-uitstoot aangeeft; door opwarming als gevolg van roet en waterdamp in de atmosfeer. Het is tijd dat ook de luchtvaart aan banden wordt gelegd.

- Bind de internationale luchtvaart aan de afspraken in het nationale klimaatakkoord, zodat de klimaatimpact in 2030 ten minste 50 procent lagere klimaatimpact is ten opzichte van 2005 en in 2050 nul is.
- Voer een CO₂-plafond in om de reductiedoelen voor de internationale luchtvaart wettelijk te borgen.

Landbouw:

Landbouw laat relatief slechts een beperkte daling zien. De sector heeft een relatief kleine opgave gekregen die bovendien volgens PBL niet gehaald zal worden. De 115 miljoen veedieren in ons land dragen niet alleen bij aan de natuurriscrisis door de enorme stikstofuitstoot, maar zijn ook een grote bron

van broeikasgassen methaan en lachgas die vele malen schadelijker zijn dan CO₂. Ook natuurverwoesting voor veevoer in landen als Brazilië draagt nog eens extra bij aan de klimaatimpact van de veehouderij. De overheid moet deze problemen in samenhang aanpakken en, volgens Greenpeace, boeren helpen in een snelle en fundamentele omslag naar ecologische landbouw met 70% minder dieren en meer plantaardige productie in 2030. De tijd van vrijwilligheid is daarin voorbij. Want zolang het kabinet haar plannen niet concreet uitwerkt en uitvoert, en daarbij leunt op vrijwilligheid, blijft de stikstofdepositie op stikstofgevoelige natuurgebieden te hoog. Dat leidt niet alleen tot verdere natuurschade, maar ook tot vertragingen in de uitvoering van het klimaatbeleid, door blokkades bij de vergunningverlening zoals bij uitrol van duurzame energieprojecten. Er is dus geen tijd meer te verliezen. Dat betekent:

- Geen vrijwillige aanpak van piekbelasters, maar kies de snellere route van vergunningen uit de markt nemen
- Voer een moratorium in op uitbreidingen van veehouderijen
- Geen verplaatsing van bedrijven
- Verlaag het toegestane aantal dieren per hectare grond
- Haal de rechten van stoppende veebedrijven uit de markt
- Voer een heffing op vlees en zuivel in en een 0% BTW-tarief in op groenten en fruit

Onderstaande tabel (bron NewClimate Institute, NCI) laat zien hoeveel CO₂-reductie nodig is om respectievelijk 67% of 50% zekerheid te hebben dat het 1,5 - 2 graden doel gehaald wordt. Het toont dat Nederland al binnen 15 jaar naar netto 0-uitstoot moet gaan om twee derde kans te hebben om catastrofale klimaatverandering (boven 1,5 graad) te voorkomen. Het gaat hier om een reductie op basis van 'een share of current emissions' (ook wel 'grandfathering') waar er geen fair share (rechtvaardigheids)principes zijn toegepast.

Table 1: Overview table of calculation of the national carbon budget

CO ₂ emissions in GtCO ₂	Global warming by 2100 and different chances					
	1.5°C		1.7°C		2°C	
	67%	50%	67%	50%	67%	50%
Global CO₂-budget as of 1.1.2020, incl. LULUCF	400	500	700	850	1150	1350
Global timing for net zero CO₂ emissions	2039	2044	2055	2062	2078	2088
Budget of the Netherlands according to share of emissions in 2021 after 2019	1,44	1,80	2,52	3,06	4,14	4,86
Budget of the Netherlands according to share of emissions in 2021 after 2021	1,15	1,51	2,23	2,77	3,85	4,57
Timing for the Netherlands for net zero CO₂ according to share of emissions [year]	2037	2042	2053	2060	2075	2086
Budget of the Netherlands according to share of population in 2021 after 2019	0,90	1,12	1,57	1,91	2,58	3,03
Budget of the Netherlands according to share of population in 2021 after 2021	0,61	0,83	1,28	1,62	2,30	2,74
Timing for the Netherlands for net zero CO₂ according to share of population [year]	2030	2033	2039	2044	2053	2060

Source for global CO₂ budget: (IPCC, 2021). The carbon budgets are defined as cumulative net CO₂ emissions between 2020 and 2100